

СТАНОВИЩЕ

**за дисертационния труд на
СИМЕОН АСЕНОВ ЗЛАТКОВ,**

докторант към

КЛАВИРНА КАТЕДРА – ИНСТРУМЕНТАЛЕН ФАКУЛТЕТ

НМА „Проф. Панчо Владигеров“,

на тема:

**„ВАРИАЦИИ ЗА ПИАНО В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА ОТ ПЪРВАТА
ПОЛОВИНА НА ХХ ВЕК – СТРУКТУРНО-АНАЛИТИЧНИ И
ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ“**

**за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“,
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство**

Автор на становището: проф. дн Марияна Булева-Петрова

ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Авторът на разглеждания дисертационен труд – пианистът Симеон Златков – е млад изпълнител с вече впечатляваща творческа биография. Възпитаник на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, завършил магистърска степен при проф. д-р Борислава Танева, той е концертирал в много европейски страни, участвал е в престижни музикални форуми, носител е на лауреатски звания от национални и международни конкурси. Съществен факт са изявите му в камерни състави, както и професионалните му занимания в сферата на вокалното музициране. Всичко това е заявка за богат музикален опит и за активни интерпретационни търсения, което естествено обуславя и желанието му за научна работа.

В рамките на докторантурата за периода февруари 2020 – февруари 2023 Симеон Златков е осъществил богата художественотворческа дейност: 22 концертни изяви, поредица от звукозаписи и реализиран дебютен албум „Възвръщане“ с творби от Любомир Пипков.

Дисертационната разработка се състои от увод, три глави с включени 57 нотни примера, заключение, приложение с четири интервюта и библиография. Авторефератът отговаря на изискванията, отразява в

пълнота съдържанието на дисертацията, творческата дейност на дисертанта, публикациите по темата и реализираните приноси.

За да се обхванат аспектите на вариационния жанр и свързаната с него интерпретационна проблематика в полето на българската клавирно-вариационна традиция от първата половина на XX век, дисертацията се фокусира върху три централни обекта: Панчо Владигеров – *XI вариации за пиано върху българска народна песен „Горда Стара планина“*, 1916, Любомир Пипков – *22 вариации за пиано*, 1926, и Димитър Ненов – *Тема с вариации*, 1931. Освен характеристиките на националния клавирно-вариационен стил в очертаната историческа рамка, изследването проблематизира връзката между анализ и интерпретация, разглежда зависимостта стил – интерпретация и като допълнителна цел влага творчески усилия за популяризиране на изследваната музика. Така младият музикант си поставя задачи, които са обогатяващи както за българската музикална наука и изпълнителска практика, така и за собственото му професионално израстване и утвърждаване като изпълнител с високи музикални и социокултурни компетентности.

В Глава първа *„Общ жанрово-исторически поглед към европейската клавирно-вариационна традиция и вариационните предпоставки в българското композиционно творчество от началото на XX век“* дисертантът е представил концентрирана историко-теоретична картина на вариационността, която стъпва на три проблематизации: вариационни видове и техники; клавирни вариации; творчески-стимулираща роля на вариационния принцип в българската музика в началото на XX век. Тази глава има важна роля, тъй като дава максимално изчерпателен контекст, в който да се впишат конкретните обекти на изследването.

Централна в дисертацията е втората глава *„Интерпретационни и аналитични ракурси към вариационната проблематика в клавирните*

цикли на Панчо Владигеров, Любомир Пипков и Димитър Ненов“. В нея са разгледани обстоятелствено подобрите творби на тримата български класици и са реализирани най-съществените приноси. Ще предложа своя поглед към тази глава не по хронологията на текста, а по яркостта на приносите, които съзирам в нея.

В отличие от много други изследвания, свързани с интерпретационна проблематика (в които от анализа на творбата директно се преминава към изпълнителски подходи и интерпретационни идеи), ***настоящата дисертация съдържа специален раздел, който предлага концептуална гледна точка към музикалната интерпретация.*** Трябва да се изтъкне, че това е принципно сложен за разглеждане въпрос – интерпретационната проблематика трудно се поддава на еднозначно теоретично решение, доколкото е изначално многолика. Възгледите за интерпретацията могат да постигнат интересубективност само в определени граници, очертани от школа, естетически възглед или стилев фактор. Поздравявам дисертанта и научния ръководител за смелостта да се тематизира въпросът за музикалната интерпретация. Считам, че авторът е избрал интересни и съществени гледни точки към проблема: вътрешният музикален слух и музикалната фактура. Постигнатата картина има съществена роля за извеждането на интерпретационните подходи в следващите раздели на глава втора. Нещо повече: в този пункт дисертацията е заявка за бъдещи разработки на автора, които биха могли да положат основи за изучаването на винаги изплъзващото се от ограничителните теоретични рамки изпълнителско изкуство.

В моя прочит ***централни приноси на дисертанта са блестящо осъществените различни по тип дейности върху 22 вариации за пиано на Любомир Пипков.*** Като съществено постижение ще открия оригиналното приложение на интерпретационната идея за „вторичен графически текст“ и за „полифонично изпълнителско фактурно

наклонение“ (по Скробкова-Филатова). Чрез нотните примери от темата и от няколко вариации, върху които се визуализират различни проявления на забелязаната от дисертанта низходяща хроматична линия, концепцията за полифонично изпълнителско наклонение е убедително аргументирана и илюстрирана. Авторът реално постига синтезен подход към интерпретацията, в който става видим и чуваем смисълът на теоретичния анализ като ефективен път към изпълнителското майсторство. В този фрагмент от разработката съзирам и интуитивно постигната връзка с трансформационната теория на Дейвид Люин, чийто стремеж да постави анализатора „вътре“ в музиката се тълкува от някои изследователи през моделите на изпълнителските движения като „жестове“, обуславящи логиката на гласоводенето.

Значим и много съществен принос в творческата дейност, съпътстваща текста на дисертацията, представлява реализираното от Симеон Златков нотно издание на Пипковите вариации. Авторът е описал подхода си при редактирането на нотния текст в бележка под линия. Мисля, че информацията от тази бележка е заслужавала да бъде част от основния текст на втора глава, за да стане напълно видим и открийм този принос, който действително е влог в съхраняването и популяризирането на българската музика от XX век. Дисертантът се е справил с много отговорна и сериозна задача, като е осъществил дейност, която в някои западни университети се изучава в специална дисциплина, формираща необходимите специфични компетенции.

Като поставя апликатура, щрихи, динамика, агогични означения, Симеон Златков реализира траен принос, тъй като проправя път за следващите интерпретатори на творбата. Разбира се, неговите редакторски идеи, които цветово са оразличени от оскъдните авторски обозначения, не ангажират изпълнителите. Факт е, че (по собствените му твърдения) самият той е реализирал два професионални записа, в които е съхранен

звукът на две различни негови интерпретации на вариациите. При сложната за времево координиране творческа и научна дейност в рамките на докторантурата очевидно не се е достигнало до възможността тези две интерпретации да бъдат съпоставени в текста на дисертацията. Надявам се в бъдеще Симеон Златков да ни предложи публикация със сравнителен анализ на двете си собствени изпълнения, което би било чудесно продължение на заложените в труда идеи и аналитични подходи към интерпретационните модели. Същата идея може да се реализира и при евентуално издаване на дисертационния труд в монография, което убедено препоръчвам!

Отново във втора глава е осъществен един блестящ сравнителен анализ на две интерпретации на Владигеровата вариационна творба, реализирани от пианистите Красимир Гатев и Марина Станева. Това също би следвало да се открие като оригинален принос на автора, тъй като освен предложените конкретните наблюдения, които сами по себе си са информативни и вдъхновяващи, този фрагмент от дисертацията има методологична стойност като образец за *сравнителен интерпретационен анализ*. Подходът е приложен и към две интерпретации на „Тема с вариации“ на Димитър Ненов – тези на Виктор Вълков и Марио Ангелов.

Третият обект – вариациите на Димитър Ненов – на свой ред става повод за привличането на нови изследователски методи – работата с архивни материали и тяхното тълкуване. През текстовете на Ненов към тематичните аспекти се приобщава и този за стила.

Бих обобщила следните равнища на значимите приноси, постигнати убедително от дисертанта: 1. теоретично равнище (концептуализиране на интерпретационната проблематика); 2. методологично равнище (разработен подход за сравнителен анализ на изпълнителски интерпретации); 3. творческо равнище (редакторска, концертна, звукозаписна дейност).

Трета глава *„Вариационни проекции в различен жанров контекст – синтези на основата на вариантно-вариационно мислене в зрялото клавирно творчество на Панчо Владигеров, Любомир Пипков и Димитър Ненов“* показва перспективите, заложи в първите две глави, като разширява тематичния и времеви обхват, за да проследи изследователския предмет в творческия път на тримата композитори. Представените тук аналитични наблюдения и обобщения имат връзка и с творческия компонент на доктората – например *„Пролетни приумици“* на Любомир Пипков са включени в реализирания CD *„Възвръщане“* с музика на композитора.

В заключение отговорно ще се ангажирам с мнението, че пред нас е значим, оригинален, приносен, перспективен труд, който обогатява знанието за българската музика и за нейната съдба в репертоара на пианистите. Поздравявам дисертанта, научния ръководител и Клавирната катедра за единните им стремежи към израстването на новото поколение талантиливи изпълнители и изследователи.

Въз основа на всичко казано в становището давам своята пълна професионална подкрепа и убедено предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Симеон Асенов Златков образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство.

23.10.2023

Изготвил становището:

(проф. дн Марияна Булева)